

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY DOBRA
NA LATA 2021-2028**

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I.....	4
1. WSTĘP.....	5
2. METODA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	6
3. DOKUMENTY PROGRAMOWE POLITYKI SPOŁECZNEJ	8
4. UWARUNKOWANIA FORMALNO-PRAWNE	12
CZĘŚĆ II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	13
5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
6. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	15
6. 1. OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY	15
6. 2. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA.....	15
6. 3. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH	16
6. 4. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI	17
6. 6. URODZENIA I ZGONY ORAZ PRZYROST NATURALNY.....	18
6. 7. MIGRACJE.....	18
7. SYSTEM EDUKACJI	20
7. 1. PLACÓWKI OŚWIATOWE.....	20
7. 2. PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH.....	21
8. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY	22
9. KULTURA.....	24
10. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	25
10. 1. OGÓLNA LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	25
10. 2. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH WG WIEKU	25
10. 3. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA	26
10. 4. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH, KTÓRE PODJĘŁY PRACĘ, STAŻ, DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ.....	26
11. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	27
11. 1. OGÓLNA LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	29
11. 2. OSOBY Z ORZECZONYM STOPNIEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	29
11. 3. OSOBY Z ORZECZONĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ZE WZGLĘDU NA WIEK	30
11. 4. OSOBY Z ORZECZONĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ SYMBOLI (PRZYCZYN) NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	31
12. PRZEMOC W RODZINIE	33
12. 1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY.....	33
12. 2 PORADNICTWO W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	34
12. 3 PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”	34
13. PROBLEM ALKOHOLOWY	36
14. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	38

15.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	40
16.	POMOC SPOŁECZNA	41
16. 1.	GOSPODARSTWA DOMOWE OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ.....	42
16. 2.	CHARAKTERYSTYKA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	45
16. 3.	ŚWIADCZENIA PRYZNANE W RAMACH PROGRAMU „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” ORAZ „POSILEK W SZKOLE LUB W DOMU”	46
16. 4.	PRACA SOCJALNA	48
16. 5.	USŁUGI OPIEKUŃCZE	48
16. 6.	ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+” I ŚWIADCZENIA RODZINNE	48
16. 7.	KARTA DUŻEJ RODZINY	49
16. 8.	INSTYTUCJE WSPARCIA SPOŁECZNEGO	49
	CZEŚĆ III PROGNOZA ZMIAN	51
17.	PROGNOZA ZMIAN.....	52
18.	MONITORING I EWALUACJA	53
	CZEŚĆ IV CZĘŚĆ STRATEGICZNA	54
19.	CEL GENERALNY I CELE STRATEGICZNE	55
20.	CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ, PRZEDSIĘWZIĘCIA, WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH, PODMIOTY ODPOWIEDZIALEN ZA REALIZACJĘ, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, NAKŁADY FINANSOWE I HARMONOGRAM REALIZACJI	56
21.	RAMY FINANSOWE.....	61
22.	SPIS TABEL, WYKRESÓW	62

CZEŚĆ I

**CZEŚĆ WSTĘPNA ZAWIERA ELEMENTARNE INFORMACJE
DOTYCZĄCE ZASAD KONSTRUOWANIA DOKUMENTU.
PRZEDSTAWIONE W NIEJ ZOSTAŁY ASPEKTY PRAWNE,
BĘDĄCE PODSTAWĄ DZIAŁANIA SAMORZĄDU LOKALNEGO,
NA KTÓRYCH OPIERA SIĘ LOKALNA POLITYKA SPOŁECZNA**

1. WSTĘP

Przyjęcie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zadaniem obligatoryjnym, przypisanym władzom gminy na mocy przepisów ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. O potrzebie stworzenia strategii decyduje także środowisko lokalne, które wykazuje duże zainteresowanie problemami społecznymi w swoim otoczeniu. Poniższy dokument:

- wytycza cele strategiczne projektowanych zmian,
- wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych,
- zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian,
- wskazuje na sposób realizacji podejmowanych przedsięwzięć,
- określa ramy finansowe,
- wyznacza wskaźniki realizacji działań.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych spełnia wymagania stawiane nowoczesnym, kompleksowym dokumentom strategicznym, wprowadzając podstawę do działań rozwojowych w perspektywie najbliższych lat. Niniejsza strategia zachowuje standardowy układ właściwy dla dokumentu i obejmuje następujące części:

- część diagnostyczną, w której opisano fundamentalne dziedziny polityki społecznej (J. Auleytner)¹ na terenie Gminy Dobra: politykę ludnościową i rodzinną, politykę w dziedzinie zatrudnienia, warunków i ochrony pracy, politykę mieszkaniową, politykę w zakresie ochrony zdrowia, politykę oświatową, politykę kulturalną, politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej, politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej;
- część prognostyczną, mającą na celu wskazanie głównych problemów Gminy Dobra;
- część strategiczną wskazującą zidentyfikowane obszary strategicznej interwencji, odpowiadające im cele strategiczne i operacyjne oraz proponowane działania. Dla każdego z zaproponowanych działań, przedstawiono sugerowane wskaźniki, pozwalające na monitorowanie zmian, a także wskazano podmioty odpowiedzialne za prowadzenie monitoringu;
- ramy finansowe działań w perspektywie do 2028 roku.

---

¹ Auleytner J., Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany. Warszawa 2004

2. METODA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dobra wybrano Metodę Aktywnego Planowania Strategii jako najbardziej odpowiednią dla efektywnego i wielokierunkowego przygotowania kierunków polityki społecznej. Planowanie społeczne oparte na tej metodzie bazuje na bezpośrednich wynikach diagnozy społecznej gminy oraz wiedzy ekspertów. Prezentacja wyników badań diagnostycznych dotyczących mieszkańców gminy, składała się z analizy dokumentów pozyskanych z następujących instytucji: Urząd Gminy Dobra, Urząd Stanu Cywilnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe Gminy Dobra, Komenda Powiatowa Policji w Limanowej, Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej, oraz z Banku Danych Lokalnych (GUS).

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej przebiegał według 4 etapów:

1. **Analiza problemów** - której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w gminie w oparciu o wyniki diagnozy oraz dostępne analizy dotyczące poszczególnych działów polityki społecznej i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe.
2. **Analiza głównych celów polityki społecznej** - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi generalnemu strategii przypisano cele strategiczne oraz kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do projektowania projektów socjalnych oraz programów szczegółowych.
3. **Określenie wskaźników realizacji** - które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów w poszczególnych dziedzinach polityki społecznej. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2029 roku. Niemniej monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że strategia będzie obowiązywała od 2021 roku pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2022.
4. **Określenie ram finansowych** - które określają limit środków, które gmina zamierza przeznaczyć na realizację. Określenie ram finansowych na poziomie celów strategicznych poprzedzono analizą kosztów poszczególnych przedsięwzięć w ramach celów strategicznych możliwych źródeł finansowania oraz prognozą finansową na poszczególne lata realizacji strategii. W rozdziale pt. ramy finansowe zawarto adnotacje, iż zastrzega się możliwość dokonywania korekt ram finansowych ze względu na możliwość dostępności środków finansowych własnych oraz

zewnątrznych ze względu na fakt, iż określone ramy finansowe opierają się wyłącznie na prognozie finansowej, która może ulec zmianie.

Wychodząc naprzeciw problemom, władze samorządowe realizujące zadania własne wynikające z wielu ustaw i rozporządzeń, przeprowadziły proces planowania społecznego: od inwentaryzacji zjawisk i problemów społecznych poprzez ich diagnozę do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która stanowi wyznacznik i podstawę do dalszego planowania społecznego w postaci gminnych programów i projektów z zakresu polityki społecznej.

Naczelną przesłanką przygotowania strategii była koncepcja zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywnej polityki społecznej. Ta pierwsza nakazuje brać pod uwagę w trakcie planowania społecznego wszystkie obszary polityki społecznej. Natomiast aktywna polityka społeczna oznacza opracowanie i wdrażanie wygenerowanych w procesie planowania społecznego aktywnych form oddziaływania na zidentyfikowane grupy problemowe.

3. DOKUMENTY PROGRAMOWE POLITYKI SPOŁECZNEJ

Na poziomie europejskim i międzynarodowym:

1. „Europa 2020” jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Strategia „Europa 2020” skupia się wokół trzech powiązanych ze sobą priorytetów:
  - Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
  - Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).
  - Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).
2. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.
3. Traktat Akcesyjny - na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie przystępują do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązują się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami. Oznacza to, że Polska zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego,
4. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w unii europejskiej:
  - Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku określające wspólne zasady, przepisy i normy dotyczące wdrażania pięciu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych;
  - Rozporządzenie (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku określające zadania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), w tym zakres udzielanego wsparcia, przepisy szczególne i rodzaje wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem;
  - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

- i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006;
- Rozporządzenie (UE) Nr 1304/2013 określające specyficzne postanowienia dotyczące działań, które mogą być wspierane przez Europejski Fundusz Społeczny.

Na poziomie krajowym:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, której głównym celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych
2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL), której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.
3. Krajowy Program Reform (KPR), jest to kluczowy element wdrażania „Europy 2020”, którego głównym celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, przy łączeniu celów unijnych z priorytetami krajowymi.
4. Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (MPiPS). Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej, oraz zwiększenia gotowości do podejmowania pracy, a tym samym poprawy poziomu zatrudnienia. W programie wskazano pięć celów operacyjnych:
  - Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
  - Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży na wejście w rynek pracy,
  - Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
  - Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
  - Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Inne działania i programy rządowe:

- Wsparcie dla bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (MRPiPS),
- Wsparcie rodzin z dziećmi oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (MRPiPS),

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MRPiPS),
- Zmiana zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu wobec niektórych rodzajów wykonywania pracy (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży (MRPiPS/OHP),
- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie funkcji socjalnej szkoły (MEN),
- Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych (MRPiPS),
- Rozwój sektora ekonomii społecznej (MRPiPS),
- Zmiany w systemie pomocy społecznej (MRPiPS),
- Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MRPiPS),
- Program rządowy Rodzina 500+,
- Program „Za życiem”.

Na poziomie regionalnym:

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości”. Przyjęta przez Sejmik 26 września 2011 roku, wyznacza cele, które – jako społeczność regionalna — możemy i chcemy osiągnąć w perspektywie roku 2020. Jej cel to: „Małopolska atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki”.²

Na poziomie lokalnym:

Strategia Rozwoju Gminy Dobra do roku 2024. Dokument przyjęty Uchwałą nr LIII-425/14 Rady Gminy Dobra z dnia 7 listopada 2014 r. „, Strategia Rozwoju Gminy Dobra do roku 2024 jest dokumentem kierunkowym, swoistą mapą drogową, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów społecznych Gminy. Pozwala to na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Gminy. Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, iż realizacja tak określonej strategii jest wspólnym zadaniem władz

---

² <http://www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny>

samorządowych i wszystkich parterów społecznych w Gminie”. Cele strategiczne zostały opracowane w 3 głównych obszarach funkcjonowania Gminy. Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców. Cel 1. Wyższy standard i jakość życia mieszkańców Gminy. Obszar: Potencjały i zasoby Gminy. Cel 2. Dobrze rozwinięta, nowoczesna infrastruktura techniczna, Cel 3. Zrównoważony ład przestrzenny, Cel 4. Zachowane zasoby dziedzictwa kulturowego, Cel 5. Poprawa stanu środowiska naturalnego, Cel 6. Aktywna, zintegrowana społeczność lokalna. Obszar: Gospodarka i promocja Gminy. Cel 7. Wzrost potencjału gospodarczego Gminy.

4. UWARUNKOWANIA FORMALNO-PRAWNE

Zdania z zakresu polityki społecznej zostały podzielone pomiędzy administrację centralną oraz władze samorządowe różnych szczebli. W przypadku jednostek gminy, pomoc społeczna stanowi jedną z kluczowych i wymagających polityk publicznych, która wymaga uwzględnienia w długofalowych planach działań. Podstawy prawne do przygotowania strategii zostały sformułowane w ustawie o pomocy społecznej. Zgodnie z artykułem 16b ust. 1 gminy oraz powiaty są zobligowane do przyjęcia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Z kolei samorząd województwa został zobowiązany do przyjęcia strategii dotyczącej polityki społecznej.

Ze względu na szeroki zakres problemowy dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, faktyczne podstawy całego systemu oraz planowane działania wynikają z przepisów szeregu szczegółowych aktów prawnych, do których należą:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
3. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
4. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
6. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych;
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
13. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
14. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty;
15. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
16. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny;
17. Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

CZEŚĆ II
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Dobra położona jest w północno-zachodniej części powiatu limanowskiego, w województwie małopolskim. Jest to gmina wiejska, a w jej skład wchodzi 11 wsi: Chyszówki, Dobra, Gruszowiec, Jurków, Porąbka, Przenosza, Pólrzeczki, Skrzydlna, Stróża, Wilczyce, Wola Skrzydlańska. Łączna powierzchnia gminy wynosi 10 905 ha.

Największą część powierzchni zajmują grunty leśne - 49,32%. Kolejno użytki rolne to 47,17%, grunty zabudowane stanowią 2,80%, a pozostałe czyli nieużytki, grunty pod wodami i tereny różne – niecały 1%.

TABELA 1. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA (HA) GMINY DOBRA

NAZWA	POWIERZCHNIA OGÓLEM	UŻYTKI ROLNE	GRUNTY LEŚNE ORAZ ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE	GRUNTY POD WODAMI	GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE RAZEM	NIEUŻYTKI	TERENY RÓŻNE
POWIAT LIMANOWSKI	95123	50741	39834	723	3580	238	7
GMINA DOBRA	10991	5184	5421	75	308	2	1
% POWIERZCHNI W GMINIE	100,00	47,17	49,32	0,68	2,80	0,02	0,01
% POWIERZCHNI W POWIECIE	11,55	5,45	5,70	0,08	0,32	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Bank Danych Lokalnych

6. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

Dane dotyczące rozdziału „Struktura demograficzna” pochodzą z Urzędu Gminy Dobra. W opracowanej Strategii, wyszczególniono liczbę mieszkańców ze względu płeć, na ekonomiczne grupy wiekowe³, miejscowość zamieszkania, określono liczbę urodzeń, zgonów oraz wyznaczono na tej podstawie wskaźnik przyrostu naturalnego, a także określono liczbę zawartych małżeństw i rozwodów. Pokazano dane za lata 2017-2019⁴ aby uchwycić dynamikę zjawiska.

6. 1. OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY

W 2017 roku w gminie mieszkało 10 026 osób. W 2018 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się do 10 007 osób. W 2019 roku odnotowano wzrost liczby mieszkańców do 10 053. W podziale na płeć, niewielką przewagę stanowili mężczyźni tj. w 2019 roku 50,1%.

TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA W LATACH 2017-2019

	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
LICZBA MIESZKANCÓW GMINY	10026	100,0	10007	100,0	10053	100,0
W TYM KOBIETY	4989	49,8	4976	49,7	5016	49,9
W TYM MĘŻCZYŻNI	5037	50,2	5031	50,3	5037	50,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

6. 2. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA

Gmina podzielona jest na 11 wsi. Największą wsią pod względem liczby mieszkańców jest Dobra, w której odsetek liczby mieszkańców wyniósł w 2019 roku 32,3%. W czasookresie 2017-2019 liczba mieszkańców wsi: Chyszówki, Dobra i Wilczyce zmniejszyła się, a w pozostałych miejscowościach uległa niewielkiemu zwiększeniu (najwięcej w Przenoszy).

³ Ekonomiczne grupy wiekowe, to grupy ludności z uwagi na wiek zdolności do pracy tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 59 roku życia i mężczyźni od 18 do 64 roku życia oraz wiek poprodukcyjny w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

⁴ Dane za 2019 rok wg stanu na dzień 31.12.2019 pokazano tylko dla: liczby mieszkańców ogółem oraz liczby urodzeń, zgonów, zawartych małżeństw oraz rozwodów. Nie była możliwa do wyliczenia liczba mieszkańców ze względu na ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2016-2018 (pismo nr OR.5345.75.2020-2).

TABELA 3. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA W LATACH 2017-2019

	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
CHYSZÓWKI	724	7,2	716	7,2	710	7,1
DOBRA	3250	32,4	3218	32,2	3246	32,3
GRUSZOWIEC	472	4,7	476	4,8	481	4,8
JURKÓW	1217	12,1	1224	12,2	1224	12,2
PORĄBKA	545	5,4	544	5,4	551	5,5
PÓLRZECZKI	609	6,1	611	6,1	611	6,1
PRZENOSZA	484	4,8	489	4,9	500	5,0
SKRZYDLNA	1077	10,7	1078	10,8	1077	10,7
STRÓŻA	603	6,0	612	6,1	606	6,0
WILCZYCE	688	6,9	677	6,8	683	6,8
WOLA SKRZYDLAŃSKA	357	3,6	362	3,6	364	3,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

6. 3. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH

Zagadnienia dotyczące liczby mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych są szczególnie ważne dla formułowania odpowiednich regionalnych polityk np. rynku pracy. W analizie procesu starzenia się ludności ważne jest określenie relacji pomiędzy ludnością w wieku nieprodukcyjnym (czyli przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) oraz ludnością produkcyjną dla właściwego funkcjonowania systemu zabezpieczeń społecznych.

Z danych statystycznych Urzędu Gminy w Dobrej wynika, że odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym był w 2019 roku na poziomie sięgającym 22,3%. Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 61,1%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 16,6%. Analiza danych za 3 lata wskazała zwiększanie się odsetka osób starszych oraz niewielki wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym.

TABELA 4. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2017-2019

	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY		WIEK PRODUKCYJNY		WIEK POPRODUKCYJNY	
	L.OSÓB	%	L.OSÓB	%	L.OSÓB	%
2017 ROK	2218	22,1	6206	61,9	1602	16,0
2018 ROK	2209	22,1	6164	61,6	1634	16,3
2019 ROK	2247	22,3	6140	61,1	1666	16,6

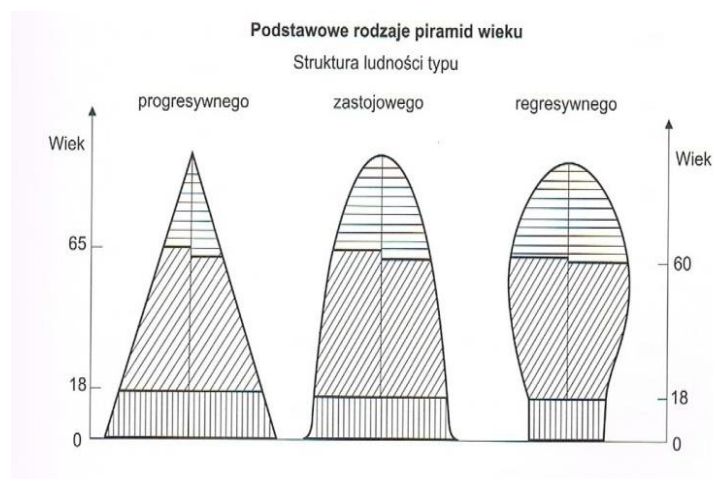
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

6. 4. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI

Struktura ludności według wieku i płci ma podstawowe znaczenie dla kształtowania się procesów demograficznych. Oddziałuje ona również w znaczący sposób na migracje – zarówno wewnętrzne jak i zagraniczne. Graficznym obrazem stanu i struktury ludności na danym obszarze jest tzw. piramida wieku. Analizując empiryczne struktury wieku warto odwołać się do struktur modelowych zaproponowanych pod koniec XIX w. przez Sundbärga, który wyróżnił trzy podstawowe struktury modelowe: progresywną, stacjonarną (zastojową) i regresywną. W pierwszym przypadku piramida ma kształt trójkąta równoramiennego, występuje w populacjach o wysokiej rodności i jest charakterystyczna dla społeczeństwa młodego. Struktura zastojowa kształtuje się w rezultacie jednakowego natężenia urodzeń i zgonów, a piramida wieku ma kształt podobny do dzwonu. Typ trzeciej struktury wieku właściwy jest dla społeczeństwa starego i jest wynikiem malejącego natężenia urodzeń. Przy wysokich wartościach przeciętnego dalszego trwania życia występują niekorzystne relacje między grupami wieku: produkcyjnego oraz przed- i poprodukcyjnego. Utrzymywanie się w dłuższym okresie czasu przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń prowadzi do zjawiska depopulacji. Obrazem graficznym takiej struktury wieku jest piramida o zdecydowanie zwężającej się podstawie (kształt wrzeciona).⁵

WYKRES 1. MODELE STRUKTURY LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU (PIRAMIDY WIEKU I PŁCI)

Źródło: opracowanie własne na podstawie J.Z Holzer: *Demografia*. Warszawa 2003

⁵ Elżbieta Sojka, Analiza porównawcza struktur i procesów ludnościowych w wybranych krajach UE z wykorzystaniem metod taksonomicznych, *Acta Universitatis Lodziensis Folia Oeconomica* 253, 2011, s. 300

Poddając analizie dane demograficzne Gminy Dobra, można stwierdzić, że gmina należy do modelu progresywnego. Wskazuje na to wysoki udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynoszącym 22,3% oraz stosunkowo niski udział osób w wieku poprodukcyjnym wynoszącym 16,6%. Tendencja wskaźników skazuje jednak że w najbliższych latach gmina przejdzie do modelu zastojowego. Odsetek osób starszych będzie bliski odsetkowi osób w wieku przedprodukcyjnym. Obecnie jednak liczba ludności wzrasta a przyrost naturalny jest dodatni.

6. 6. URODZENIA I ZGONY ORAZ PRZYROST NATURALNY

Kluczową kwestią w diagnozie sytuacji demograficznej mieszkańców gminy jest liczba urodzeń i zgonów oraz wyznaczenie na podstawie tych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego. Polityka ludnościowa w gminie powinna uwzględniać potrzeby mieszkańców związane z fazami życia i różną sytuacją materialną oraz zwracać uwagę na problemy dotyczące w dużej mierze systemu edukacyjnego i uwarunkowań rynku pracy. Dodatkowo przy wzroście liczby najstarszych mieszkańców, powinno się opracować założenia polityki ukierunkowanej na seniorów, która winna być kompleksowa, nakierowana na godne i zdrowe starzenie się, włączając w to działania różnych organizacji i instytucji.

W latach 2017-2019 liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. Przyrost naturalny w badanych latach był dodatni. Wskaźnik przyrostu naturalnego wyrażany w %, określający przyrost naturalny w stosunku do liczby mieszkańców wynosił w 2019 roku 0,4%.

TABELA 5. URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK
LICZBA URODZEŃ	161	117	144
LICZBA ZGONÓW	106	102	107
PRZYROST NATURALNY	55	15	37
WSKAŹNIK PRZYROSTU NATURALNEGO	0,5	0,1	0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

6. 7. MIGRACJE

Liczba osób napływających na dany obszar zależy w wielu przypadkach od różnych czynników, ale przede wszystkim w czasach współczesnych od możliwości zatrudnienia w danej gminie lub w jej pobliżu. Jeżeli w grę nie wchodzi dla pewnych grup ludności zatrudnienie, to ważnymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena mieszkań (ziemi), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury, a także więź rodzinna. Wg definicji z GUS, migracje

wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko - wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie.⁶

Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 roku w ruchu wewnętrznym zameldowało się 99 osób, a wymeldowało 92. Nie odnotowano wymeldowań za granicę, a zameldowały się z zagranicy 4 osoby. Saldo migracji ogółem wyniosło 11.

TABELA 6. MIGRACJE WEWNĘTRZE, ZEWNĘTRZE I ZAGRANICZNE W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

Nazwa	Zameldowania w ruchu wewnętrznym		Zameldowania z zagranicy		Wymeldowania w ruchu wewnętrznym		Wymeldowania za granicę		Zameldowania ogółem		Wymeldowania ogółem		Saldo migracji ogółem	
	2017 rok	2019 rok	2017 rok	2019 rok	2017 rok	2019 rok	2017 rok	2019 rok	2017 rok	2019 rok	2017 rok	2019 rok	2017 rok	2019 rok
POWIAT LIMA-NOWSKI	1 018	1 009	44	54	1 168	1 360	34	19	1 062	1 063	1 202	1 379	-140	-316
GMINA DOBRA	94	99	3	4	91	92	0	0	97	103	91	92	6	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

⁶ http://old.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-366.htm

7. SYSTEM EDUKACJI

Termin edukacja obejmuje całość procesów i działań zmierzających do wychowania osoby. Na działania i procesy składa się socjalizacja, kształcenie, nauczanie, uczenie się. Jest to nabywanie cech, umiejętności potrzebnych do życia w społeczeństwie. To stymulowanie rozwoju osoby, z odnajdywaniem własnych możliwości i własnej tożsamości.⁷

Od początku 2017 roku wprowadzana była reforma oświaty, której głównym celem było lepsze przygotowanie uczniów kończących cały cykl kształcenia do potrzeb rozwoju indywidualnego oraz potrzeb nowoczesnego rynku pracy, do czego potrzebny jest solidny fundament wykształcenia ogólnego. Kluczowe elementy reformy to:

- Zmiana struktury systemu oświaty polegająca na wprowadzeniu długiej 8-klasowej szkoły podstawowej oraz 4-letniego liceum ogólnokształcącego i 5-letniego technikum.
- Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla 6-latków, w trakcie którego dziecko uczy się podstawowych umiejętności, a jego nauka, podobnie jak nauka w szkole jest objęta subwencją oświatową z budżetu państwa.
- Zapewnienie darmowych podręczników.
- Wzmocnienie kształcenia ogólnego i zawodowego w szkołach średnich poprzez wydłużenie o rok cyklu kształcenia.
- Wprowadzenie 3-letniego kształcenia branżowego (1 kwalifikacja w danym zawodzie) z możliwością nabywania dalszych kwalifikacji i przygotowania do matury w 2-letniej szkole branżowej II stopnia.
- Upowszechnienie kształcenia dualnego realizowanego we współpracy z przedsiębiorcami.
- Zwiększenie udziału pracodawców we współfinansowaniu kształcenia zawodowego poprzez utworzenie Funduszu Rozwoju Edukacji Zawodowej.⁸

7.1 PLACÓWKI OSWIATOWE

Dane na temat placówek oświatowych dotyczą lat 2017-2019 (baza SIO, stan na 30 września). Na terenie gminy funkcjonowały takie placówki jak: Szkoła Podstawowa w Dobrej, Zespół Placówek Oświatowych w Jurkowie wraz z oddziałem przedszkolnym, Szkoła Podstawowa

⁷ E. Rogalska „Edukacja jako podstawowe pojęcie i kategoria pedagogiczna” <http://www.publika-cje.edu.pl/pdf/11874.pdf>

⁸ Krótka Informacja o Polskim Systemie Edukacji 2017/2018. http://eurydice.org.pl/wp-content/uploads/2017/10/System-edukacji-w-Polsce_2017_2018_PL.pdf

w Pórzeczkach wraz z oddziałem przedszkolnym, Zespół Placówek Oświatowych w Skrzydziej wraz z oddziałem przedszkolnym, Szkoła Podstawowa w Chyszówkach wraz z oddziałem przedszkolnym, Szkoła Podstawowa w Wilczycach wraz z oddziałem przedszkolnym, Szkoła Podstawowa w Stróży wraz z oddziałem przedszkolnym oraz Gminne Przedszkole w Dobrej.

Dane za lata 2017-2019 wskazują na zmniejszenie się liczby dzieci w placówkach.

TABELA 7. PLACÓWKI OŚWIATOWE NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2017/2018-2019/2020

	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Szkoła Podstawowa w Dobrej	462	447	394
Zespół Placówek Oświatowych w Jurkowie	228	219	186
w tym w oddz. przedszkolnych w ZPO w Jurkowie	34	30	33
Szkoła Podstawowa w Pórzeczkach	35	41	45
w tym w oddz. przedszkolnych w SP w Pórzeczkach	24	41	45
Zespół Placówek Oświatowych w Skrzydziej	237	225	215
w tym w oddz. Przedszkolnym w ZPO w Skrzydziej	24	19	25
Szkoła Podstawowa w Chyszówkach	67	73	67
w tym w oddz. Przedszkolnym w SP Chyszówki	20	20	18
Szkoła Podstawowa w Wilczycach	79	85	83
w tym w oddz. przedszkolnym w SP w Wilczycach	21	21	22
Szkoła Podstawowa w Stróży	55	57	61
w tym w oddz. Przedszkolnym w SP w Stróży	23	15	18
Gminne Przedszkole w Dobrej	195	198	189

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych

7. 2. PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH

W latach 2017-2020 szkoły na terenie Gminy Dobra realizowały liczne programy i projekty do których należały m.in: „Aktywna tablica”, „Owoce i warzywa w szkole”, „Mleko w szkole”, „Trzymaj formę”; „Nie pal przy mnie proszę”; „Czyste powietrze wokół nas”; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Klub Bezpiecznego Puchatka”; „Odblaskowe pierwszaki”; „Śniadanie daje moc”; „Sprintem do maratonu”; „Mały miś w świecie wielkiej literatury”, „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”, „Z pasją do nauki”, „Szkoła promująca bezpieczeństwo”, „Aktywna szkoła”.

8. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego informuje nas o podstawowych definicjach do niniejszego rozdziału. Zgodnie z nią:

- Mieszkaniowy zasób gminy, to lokale stanowiące własność gminy albo gminnych osób prawnych lub spółek handlowych utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem товариств budownictwa społecznego, a także lokale pozostające w posiadaniu samoistnym tych podmiotów;
- Lokal, to miejsce służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych. Lokalem nie jest pomieszczenie przeznaczone do krótkotrwałego pobytu osób, w szczególności znajdujące się w budynkach internatów, burs, pensjonatów, hoteli, domów wypoczynkowych lub w innych budynkach służących do celów turystycznych lub wypoczynkowych.
- Lokal socjalny - lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5m², a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.

Obecnie w mieszkaniowym zasobie Gminy Dobra jest 28 mieszkań, w tym 5 nie zamieszkałych. Dwa z wolnych mieszkań planuje się wyłączyć z zasobu i przeznaczyć na cele Urzędu Gminy, pozostałe wolne mieszkania wymagają remontu kapitalnego. Mieszkania znajdują się w większości w budynkach szkół, budynkach ośrodków zdrowia i domu nauczyciela w Skrzydłnej. W zasobie nie wydzielono lokali socjalnych. W 2020 roku nie było wyroków zobowiązujących gminę do zapewnienia lokali socjalnych. Nie realizowano takich wyroków od 2017 roku. Nie ma rodzin oczekujących na eksmisję do lokalu socjalnego.

TABELA 8. MIESZKANIOWY ZASÓB GMINY DOBRA

Lp.	Adres	Pow. lokalu w m2	Ilość osób	Instalacje
1	Stróża 1	39,40	1	gaz, prąd, woda
2	Skrzydlna 152	34,10	5	prąd, woda
3	Wolny lokal Dobra 545	66,60	0	gaz, prąd, woda
4	Skrzydlna 152	40,00	3	prąd, woda
5	Jurków 115	48,44	2	gaz, prąd, woda
6	Wilczyce 109	48,40	1	gaz, prąd, woda
7	Skrzydlna 228/4	52,82	1	gaz, prąd, woda

8	Dobra 490	34,57	1	gaz, prąd, woda
9	Wolny lokal Dobra 490	50,20	0	gaz, prąd, woda
10	Skrzydlna 186	44,10	1	gaz, prąd, woda
11	Wolny lokal - Gruszowiec 31	57,90	1	gaz, prąd, woda
12	Gruszowiec 31	29,46	1	gaz, prąd, woda
13	Skrzydlna 152	56,50	1	prąd, woda
14	Skrzydlna 228/3	60,21	4	gaz, prąd, woda
15	Skrzydlna 152	75,00	2	prąd, woda
16	Wola Skrzydlańska 93	28,95	2	gaz, prąd, woda
17	Stróża 1	53,68	1	gaz, prąd, woda
18	Skrzydlna 186/2	44,10	1	gaz, prąd, woda
19	Stróża 1	42,10	1	gaz, prąd, woda
20	Stróża 1	42,40	2	gaz, prąd, woda
21	Dobra 490	60,74	1	gaz, prąd, woda
22	Wilczyce 109	48,40	2	gaz, prąd, woda
23	Skrzydlna 228/2	52,43	2	gaz, prąd, woda
24	Wolny lokal- Skrzydlna 228	60,22	0	gaz, prąd, woda
25	Wola Skrzydlańska 93	52,00	2	gaz, prąd, woda
26	Jurków 115	48,44	1	gaz, prąd, woda
27	Skrzydlna 152	48,89	2	prąd, woda
28	wolny lokal- Dobra 490	37,28	0	gaz, prąd, woda

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG

Uchwałą Rady Gminy Dobra w 2011 roku przyjęto Gminny Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Dobra na lata 2011-2020. Program wprowadza planową politykę dotyczącą gminnego zasobu, stanowioną na okres kilku lat, dla której punktem wyjścia są prawdziwe dane o zasobach, ich stanie, potrzebach, ale przy uwzględnieniu realnych możliwości gminy.

9. KULTURA

Od stycznia 2001 roku swoją działalność prowadzi Gminny Ośrodek Kultury. Na terenie gminy organizowane są liczne przedsięwzięcia kulturalne do których należą między innymi: Konkurs na Śmiguniaka Roku, Piknik Kolejowy na Stacji PKP w Dobrej, Festyn Parafialny w Jurkowie, Festiwal Kultury Beskidu Wyspowego w Dobrej, Dożynki Gminne w Dobrej, Mikołajkowy Turniej Łucznicy w Dobrej, Letnie Koncerty Kameralne, Plenerowe Kino Letnie.

Na terenie gminy działają zespoły i grupy artystyczne: Chór BelCanto, Chór ze Skrzydłnej, Grupa Śpiewacza Ćwilin, Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Dobrej, Orkiestra Dęta ze Skrzydłnej, Zespół Jurkowanie a także artyści i twórcy ludowi z dziedzin: hafciarstwo, koronkarstwo, rzeźba w drewnie, rzeźba w kamieniu, rzeźba w metalu, gawędziarstwo ludowe, kwiaciarstwo, malarstwo, rzeźbiarstwo, grafika artystyczna i użytkowa, wyroby z siana, tkactwo. Działają też Koła Gospodyń Wiejskich: w Dobrej, Gruszowcu, Jurkowie, Porąbce, Skrzydłnej, Przenoszy i Stróży.

10. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w Polsce, za osobę bezrobotną uznaje się taką, która zarejestrowała się w powiatowych urzędach pracy. Istnieje jednak duża grupa osób pozostających bez zatrudnienia, lecz nie widniejących w rejestrach urzędu pracy. Polityka rynku pracy skupia się jedynie na osobach widniejących w rejestrach urzędów pracy, gdyż tylko te dane są weryfikowalne. Na ich podstawie opracowywana jest także niniejsza analiza.

10.1. OGÓLNA LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH

Wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej w 2017 roku liczba zarejestrowanych mieszkańców Gminy wyniosła do 263, a w 2018 roku zwiększyła się do 274. W 2019 roku wyniosła 304, co stanowiło odsetek 5,0% ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym.

TABELA 9. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, W LATACH 2017-2019

	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	l. osób	% mieszkańców w wieku produkcyjnym	l. osób	% mieszkańców w wieku produkcyjnym	l. osób	% mieszkańców w wieku produkcyjnym
Ogółem	263	4,2	274	4,4	304	5,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

10.2. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH WG WIEKU

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej dominującą grupą są mieszkańcy Gminy Dobra w wieku 25-34 lata stanowiący w 2019 roku 40,1%. Kolejną grupą są osoby w wieku 18-24 lata stanowiące 23,4%.

TABELA 10. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG WIEKU W LATACH 2017-2019

wiek	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
18-24	46	17,5	57	20,8	71	23,4
25-34	122	46,4	103	37,6	122	40,1
35-44	59	22,4	46	16,8	59	19,4
45-54	23	8,7	36	13,1	28	9,2
55-59	7	2,7	18	6,6	17	5,6
60-64	6	2,3	14	5,1	7	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Niepokojącym zjawiskiem jest szybki wzrost odsetka osób młodych pozostających w rejestrach PUP.

10.3. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA

Wg stanu na koniec grudnia 2019 roku mieszkańcy miejscowości Dobra stanowili 31,3%, kolejno mieszkańcy Jurkowa 13,2%, a mieszkańcy Skrzydłej 11,2%. Pozostałe dane zawarto w tabeli. W czasookresie 2017-2019 wzrósł odsetek osób bezrobotnych w następujących miejscowościach: Chyszówki, Gruszowiec, Jurków i Wola Skrzydłańska.

TABELA 11. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2017-2019

	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
Chyszówki	20	7,6	20	7,3	26	8,6
Dobra	90	34,2	97	35,4	95	31,3
Gruszowiec	13	4,9	5	1,8	22	7,2
Jurków	19	7,2	30	10,9	40	13,2
Porąbka	16	6,1	14	5,1	11	3,6
Pólrzeczki	20	7,6	18	6,6	16	5,3
Przenosza	16	6,1	15	5,5	13	4,3
Skrzydlna	30	11,4	29	10,6	34	11,2
Stróża	13	4,9	15	5,5	16	5,3
Wilczyce	16	6,1	21	7,7	13	4,3
Wola Skrzydłańska	10	3,8	10	3,6	18	5,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

10.6. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH, KTÓRE PODJĘŁY PRACĘ, STAŻ, DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ

Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej odnotował, że w 2019 roku 106 osób podjęło pracę, 84 osoby podjęły staż, a 44 założyły działalność gospodarczą. W latach 2017-2019 nastąpiło zwiększenie się liczby osób, którzy podejmowali tego typu aktywności.

TABELA 12. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ, STAŻ LUB DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ W LATACH 2017-2019

	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Podjęcie pracy	99	101	106
Staż	60	61	84
Działalność gospodarcza	34	37	44
RAZEM	193	199	234

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

11. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność – oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą⁹.

- Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
- Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.¹⁰

Powiatowe zespoły i wojewódzkie zespoły wydają odpowiednio orzeczenia o:

- 1) niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia;
- 2) stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia;
- 3) wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

⁹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

¹⁰ Opracowano na podstawie: Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Symbol przyczyny niepełnosprawności oznacza się następująco:

- 01-U – upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną.
- 02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. osoby z zaburzeniami psychotycznymi, zaburzenia nastroju, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otępienymi.
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, w tym m.in. trwałe uszkodzenie czynności ruchowej jednego lub obu fałdów głosowych, częściowa lub całkowita utrata krtani z różnych przyczyn, zaburzenia mowy spowodowane uszkodzeniem mózgu, głuchoniemota, głuchota oraz wiele innych schorzeń powodujących dysfunkcję narządu słuchu lub mowy.
- 04-O – choroby narządu wzroku, w tym m.in. wrodzone lub nabyte wady narządu wzroku, powodujące ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 0,3 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni.
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu, w tym m.in. wady wrodzone i rozwojowe narządu ruchu, układowe choroby tkanki łącznej, zapalenie stawów, choroby zwyrodnieniowe stawów, nowotwory narządu ruchu czy amputacje oraz wiele innych schorzeń w obrębie narządu ruchu.
- 06-E – epilepsja w postaci nawracających napadów padaczkowych spowodowanych różnymi czynnikami etiologicznymi lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi.
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia, w tym m.in. przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP), zakaźne choroby płuc, prowadzące do niewydolności oddechowej, nowotwory płuc i opłucnej, wrodzone i nabyte wady serca, choroba niedokrwienna serca, kardiomiopatie, nadciśnienie tętnicze z powikłaniami i wiele innych.
- 08-T – choroby układu pokarmowego, np. stany po resekcji żołądka z różnych przyczyn z licznymi powikłaniami, przewlekłe choroby jelit o różnej etiologii, powikłane zespołem złego wchłaniania, przewlekłe choroby wątroby, przewlekłe zapalenie trzustki, nowotwory układu pokarmowego i wiele innych.
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego, w tym m.in. zaburzenia czynności dróg moczowych, choroby nerek, nowotwory układu moczowego i narządów płciowych i wiele innych.
- 10-N – choroby neurologiczne, w tym m.in. naczyniopochodny udar mózgu, guzy centralnego układu nerwowego, pourazowa cerebrastenia i encefalopatia, choroby rdzenia kręgowego i inne.
- 11-I – inne schorzenia, w tym: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego i inne.

- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia.¹¹

11.1. OGÓLNA LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Limanowej przekazał dane za okres 2017-2019 na temat liczby osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Dobra z uwzględnieniem wieku, stopnia niepełnosprawności, symbolu niepełnosprawności oraz liczby symboli niepełnosprawności. Ogólna liczba osób powyżej 16 roku życia, którym wydano orzeczenie, ze względu na liczbę symboli w latach 2017-2019 uległa zwiększaniu. W 2017 roku wyniosła 94, a w 2019 roku 120. Wśród dzieci i młodzieży do 16 roku życia liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności uległa zmniejszeniu z 34 w 2017 roku do 15 w 2019 roku.

11.2. OSOBY Z ORZECZONYM STOPNIEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Osobom powyżej 16 roku życia wydano orzeczenia ze względu na stopień niepełnosprawności. Dane zawarte w tabeli przedstawiają podział osób ze względu na stopień niepełnosprawności oraz przyczynę niepełnosprawności (symbol). Dane pokazano w ujęciu dynamicznym za lata 2017-2019.

TABELA 13. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA, ZE WZGLĘDU NA STOPIEŃ I SYMBOL NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2017-2019

	2017 rok						2018 rok						2019 rok					
	znacznym		umiarkowany		lekki		znacznym		umiarkowany		lekki		znacznym		umiarkowany		lekki	
	1 osoba	%	1 osoba	%	1 osoba	%	1 osoba	%	1 osoba	%	1 osoba	%	1 osoba	%	1 osoba	%	1 osoba	%
01-U	5	11,1	3	5,4	0	0,0	5	9,3	3	4,9	0	0,0	4	7,0	2	2,7	0	0,0
02-P	9	20,0	9	16,1	2	10,5	9	16,7	9	14,8	2	8,0	6	10,5	12	16,0	1	6,7
03-L	0	0,0	1	1,8	2	10,5	0	0,0	1	1,6	3	12,0	1	1,8	5	6,7	2	13,3
04-O	1	2,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	8,0	1	1,8	0	0,0	1	6,7
05-R	6	13,3	15	26,8	10	52,6	9	16,7	20	32,8	9	36,0	8	14,0	20	26,7	4	26,7
06-E	0	0,0	2	3,6	0	0,0	0	0,0	2	3,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
07-S	13	28,9	12	21,4	4	21,1	15	27,8	15	24,6	6	24,0	21	36,8	17	22,7	4	26,7
08-T	1	2,2	1	1,8	0	0,0	1	1,9	2	3,3	0	0,0	1	1,8	1	1,3	0	0,0
09-M	3	6,7	1	1,8	0	0,0	4	7,4	1	1,6	1	4,0	3	5,3	4	5,3	0	0,0
10-N	6	13,3	10	17,9	1	5,3	10	18,5	5	8,2	2	8,0	10	17,5	7	9,3	1	6,7
11-I	1	2,2	2	3,6	0	0,0	0	0,0	3	4,9	0	0,0	2	3,5	7	9,3	2	13,3

¹¹ www.niepelnospawni.pl/

12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ra- zem	45	100, 0	56	100, 0	19	100, 0	54	100, 0	61	100, 0	25	100, 0	57	100, 0	75	100, 0	15	100, 0		
Razem %	37,5		46,7		15,8		38,6		43,6		17,9		38,8		51,0		10,2			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

11.3. OSOBY Z ORZECZONĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ZE WZGLĘDU NA WIEK

Największą grupą, której wydano orzeczenie była grupa osób powyżej 60 lat (ponad 50% w każdym roku). Wśród tej grupy dominującą przyczyną uzyskania orzeczenia były choroby schorzenia układu oddechowego. Kolejną grupę stanowiły orzeczenia wydane dla osób w wieku 41-59 lat (blisko 30% w każdym roku). W tym przedziale wiekowym najczęstszą przyczyną były schorzenia narządów ruchu i również choroby układu oddechowego i krążenia. Wśród dzieci do 3 lat, głównymi przyczynami wydania orzeczeń były choroby neurologiczne, choroby narządów ruchu, całościowe zaburzenia rozwojowe i choroby inne. Z kolei wśród dzieci i młodzieży w wieku 8-16 lat orzeczenia wydawane były przede wszystkim ze względu na schorzenia układu oddechowego, choroby inne, również upośledzenia umysłowe. Szczegóły zawiera poniższa tabela.

TABELA 14. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA ZA-MIESZKAŁYCH W GMINIE DOBRA ZE WZGLĘDU NA WIEK I SYMBOL NIEPEŁNOSPRAW-NOSCI W LATACH 2017-2019

	2017 rok								2018 rok								2019 rok							
	16-25 lat		26-40 lat		41-59 lat		60 lat i więcej		16-25 lat		26-40 lat		41-59 lat		60 lat i więcej		16-25 lat		26-40 lat		41-59 lat		60 lat i więcej	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
01-U	2	15,4	1	9,1	2	4,5	2	3,1	2	18,2	1	7,7	2	5,6	0	0,0	2	18,2	2	11,1	2	4,7	0	0,0
02-P	3	23,1	3	27,3	4	9,1	10	15,4	3	27,3	3	23,1	4	11,1	10	13,0	2	18,2	3	16,7	9	20,9	5	6,7
03-L	1	7,7	0	0,0	1	2,3	1	1,5	1	9,1	0	0,0	1	2,8	2	2,6	1	9,1	1	5,6	2	4,7	4	5,3
04-O	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,5	0	0,0	0	0,0	1	2,8	1	1,3	1	9,1	0	0,0	1	2,3	0	0,0
05-R	3	23,1	1	9,1	13	29,5	14	21,5	1	9,1	2	15,4	17	47,2	18	23,4	2	18,2	6	33,3	9	20,9	15	20,0
06-E	0	0,0	1	9,1	1	2,3	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	1,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
07-S	0	0,0	1	9,1	7	15,9	21	32,3	0	0,0	1	7,7	4	11,1	31	40,3	1	9,1	0	0,0	10	23,3	31	41,3
08-T	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	1,5	1	9,1	0	0,0	0	0,0	2	2,6	0	0,0	1	5,6	0	0,0	1	1,3
09-M	0	0,0	0	0,0	2	4,5	2	3,1	0	0,0	1	7,7	3	8,3	2	2,6	0	0,0	1	5,6	4	9,3	2	2,7
10-N	2	15,4	4	36,4	3	6,8	7	10,8	2	18,2	4	30,8	3	8,3	8	10,4	2	18,2	4	22,2	3	7,0	9	12,0
11-I	1	7,7	0	0,0	11	25,0	5	7,7	0	0,0	0	0,0	1	2,8	2	2,6	0	0,0	0	0,0	3	7,0	8	10,7
12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,5	1	9,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ra- zem	13	100, 0	11	100, 0	44	100, 0	65	100, 0	11	100, 0	13	100, 0	36	100, 0	77	100, 0	11	100, 0	18	100, 0	43	100, 0	75	100, 0
R%	9,8		8,3		33,1		48,9		9,7		11,5		31,9		68,1		7,5		12,2		29,3		51,0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

TABELA 15. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB PONIŻEJ 16 ROKU ŻYCIA, ZAMIESZKAŁYCH W GMINIE DOBRA ZE WZGLĘDU NA WIEK I SYMBOL NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2017-2019

	2017 rok						2018 rok						2019 rok							
	0-3 lata		4-7 lat		8-16 lat		0-3 lata		4-7 lat		8-16 lat		0-3 lata		4-7 lat		8-16 lat			
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%		
01-U	0	0,0	0	0,0	2	11,8	0	0,0	1	10,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	8,3
02-P	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
03-L	0	0,0	1	9,1	2	11,8	0	0,0	2	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
04-O	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	8,3
05-R	3	23,1	0	0,0	1	5,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	8,3
06-E	1	7,7	3	27,3	2	11,8	0	0,0	1	10,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	8,3
07-S	0	0,0	1	9,1	4	23,5	1	25,0	0	0,0	0	0,0	1	25,0	0	0,0	0	0,0	2	16,7
08-T	0	0,0	2	18,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
09-M	2	15,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	25,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
10-N	2	15,4	1	9,1	2	11,8	1	25,0	2	20,0	3	60,0	0	0,0	1	25,0	2	16,7	2	16,7
11-I	3	23,1	1	9,1	3	17,6	1	25,0	4	40,0	2	40,0	0	0,0	1	25,0	3	25,0	3	25,0
12-C	2	15,4	2	18,2	1	5,9	1	25,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	1	8,3	1	8,3
Ra- zem	13	100,0	11	100,0	17	100,0	4	100,0	10	100,0	5	100,0	4	100,0	4	100,0	4	100,0	12	100,0
Ra- zem %	31,7		26,8		41,5		21,1		52,6		26,3		20,0		20,0		60,0			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

11.4. OSOBY Z ORZECZONĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ SYMBOLI (PRZYCZYN) NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Liczba osób, które otrzymały orzeczenie ze względu na jedną przyczynę wynosiła w 2019 roku łącznie 109 osób, w tym 97 osób powyżej 16 roku życia i 12 osób poniżej tego wieku. Liczba osób, które w 2019 roku otrzymały orzeczenie ze względu na 2 przyczyny wyniosła łącznie 22, w tym 19 osób powyżej 16 roku życia i 3 osoby poniżej 16 roku życia. W latach 2018-2019 nie odnotowano osób do 16 roku życia z 3 symbolami, oraz tylko 4 osoby powyżej 16 roku życia.

TABELA 16. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POWIĘJ 16 ROKU ŻYCIA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ SYMBOLI PRZYCZYN NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób z jednym symbolem przyczyny niepełnosprawności	76	89	97
Liczba osób z dwoma symbolami przyczyny niepełnosprawności	18	22	19
Liczba osób z trzema symbolami przyczyny niepełnosprawności	0	2	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

TABELA 17. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH PONIŻEJ 16 ROKU ŻYCIA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ SYMBOLI PRZYCZYŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób z jednym symbolem przyczyny niepełnosprawności	28	15	12
Liczba osób z dwoma symbolami przyczyny niepełnosprawności	5	2	3
Liczba osób z trzema symbolami przyczyny niepełnosprawności	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

12. PRZEMOC W RODZINIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, określa przemoc w rodzinie jako powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Zjawisko przemocy w rodzinie ma charakter złożony i rozpatrywane jest zarówno w aspekcie, prawnym, psychologicznym jak i społecznym.

12.1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Dobra został powołany Zespół Interdyscyplinarny. Zespół objął pomocą w 2019 roku łącznie 115 osób. Dynamika zjawiska w latach 2017-2019 wskazuje na zwiększanie się liczby osób objętych pomocą. W ramach Zespołu zostały powołane grupy robocze, które pracowały z rodzinami dotkniętymi przemocą. Łączna liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych wynosiła w 2019 roku 33.

TABELA 18. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH DO SPRAW PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2017 – 2019

		2017 rok	2018 rok	2019 rok	
liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych		1	1	1	
liczba posiedzeń zespołów		4	4	4	
liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych	ogółem	79	85	115	
	w tym kobiety	ogółem	34	26	35
		w tym niepełnosprawne	0	0	0
		w tym starsze	2	1	4
	w tym męż- czyźni	ogółem	32	33	40
		w tym niepełnosprawni	0	0	0
		w tym starsi	3	2	5
	w tym dzieci	ogółem	13	26	40
w tym niepełnosprawne		0	1	1	
liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych		34	29	33	
liczba utworzonych grup roboczych		34	29	17	
liczba posiedzeń grup		34	42	37	
liczba osób objętych pomocą grup roboczych	ogółem	79	85	115	
	w tym kobiety	ogółem	34	26	35
		w tym niepełnosprawne	0	0	0
		w tym starsze	2	1	4
	w tym męż- czyźni	ogółem	32	33	40
		w tym niepełnosprawni	0	0	0
		w tym starsi	3	2	5

	w tym dzieci	ogółem	13	26	40
		w tym niepełnosprawne	0	1	1
liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych			34	29	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

12.2 PORADNICTWO W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 udzielano poradnictwa medycznego, psychicznego, prawnego, socjalnego i zawodowego.

TABELA 19. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ W FORMIE PORADNICTWA W LATACH 2017 -2019

		2017 rok	2018 rok	2019 rok	
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa	ogółem	47	30	53	
	w tym	medycznego	0	1	0
		psychologicznego	18	15	26
		prawnego	7	9	9
		socjalnego	20	24	31
	zawodowego i rodzinnego	28	26	27	

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

12.3 PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarne podejście do realizacji wymienionej procedury ma na celu zintensyfikowanie działań wszystkich służb na rzecz poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Wspólne opracowanie, przy udziale osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, indywidualnego planu pomocy nie będzie doprowadzało do sytuacji, gdy osobą tą zajmowało się odrębnie kilka instytucji, co w konsekwencji niekiedy skutkowało zniechęceniem, biernością i zmęczeniem osoby doznającej przemocy.

W samym 2019 roku objętych procedurą „Niebieskie Karty” były 33 rodziny. W wyniku ustania przemocy w rodzinie zakończono 13 procedur.

TABELA 20. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROCEDURĄ „NIEBIESKIE KARTY” W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

		2017 rok	2018 rok	2019 rok
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"		34	29	33
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym		20	17	17
liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty w przypadku:	ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	13	19	13
	rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	0	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

13. PROBLEM ALKOHOLOWY

Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych definiuje uzależnienie od alkoholu, jako kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały dla pacjenta poprzednio większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne). Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia, pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

- 1) Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).
- 2) Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z pićm (trudności w unikaniu rozpoczęcia picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zamierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia).
- 3) Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane albo używanie alkoholu lub pokrewnie działających substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienie się od nich lub uniknięcia ich.
- 4) Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.
- 5) Z powodu picia alkoholu narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.
- 6) Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy.

W szczególności zadania te obejmują:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem,
2. Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy lub problem narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów,

- a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz problemów narkomanii,
  5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
  6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Podstawowym zadaniem Komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób. Gminna Komisja działa na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹².

---

¹² Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

14. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIELCZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej (rodzina zastępcza) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
  - a. spokrewniona
  - b. niezawodowa
  - c. zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna
- 2) rodzinny dom dziecka

Gmina jako podmiot odpowiedzialny za pracę z rodziną biologiczną powinna położyć szczególny nacisk na wsparcie rodzin, a umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Wspieranie rodziny powinno polegać w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji rodziny.

14. 1. ASYSTENT RODZINY

Rodziny mające problem opiekuńczo - wychowawczy mogą otrzymać pomoc w formie asystenta rodziny. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielaniem pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielaniem pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieraniem aktywności społecznej rodziny, udzielaniem pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,

udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej w latach 2017-2019 zatrudniał 1 asystenta rodziny (wyjątkiem jest 2018 rok, w którym przez pierwsze półrocze zatrudnionych było 2 asystentów). W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin w poszczególnych latach, które były pod opieką asystenta. Z danych wynika, że liczba tych rodzin utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 21. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

	Liczba rodzin w I półroczu 2017	Liczba rodzin w II półroczu 2017	Liczba rodzin w I półroczu 2018	Liczba rodzin w II półroczu 2018	Liczba rodzin w I półroczu 2019	Liczba rodzin w II półroczu 2019
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny	13	15	13	13	11	12
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	7	7	6	7	7	7
Liczba asystentów rodziny	1	1	2	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Gminy Dobra

14. 2. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, udziela wsparcia rodzinom zmagającym się z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. Z pomocy społecznej w 2019 roku skorzystały 22 rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

TABELA 22. LICZBA RODZIN, KTÓRYM GOPS UDZIELIŁ WSPARCIA Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO W LATACH 2017-2019

	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%	l. rodzin	%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	39	7,3	36	6,9	35	7,2
W tym: rodziny niepełne	31	5,8	27	5,2	26	5,4
W tym: rodziny wielodzietne	4	0,7	4	0,8	5	1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Gminy Dobra

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez Policję. Działania muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Limanowej. Do najczęściej spotykanych przestępstw na terenie Gminy Dobra należą: przestępstwa drogowe, których w 2019 roku stwierdzono 12. Stwierdzono również 6 przypadków znęcania się nad osobami bliskimi, kradzieże w liczbie 4 i kradzieże z włamaniem w liczbie 3. Łącznie przestępstw kryminalnych odnotowano 34. Szczegóły zawiera poniższa tabela.

**TABELA 23. WYBRANE RODZAJE PRZESTĘPSTW NA TERENIE GMINY DOBRA
W LATACH 2017 -2019 W PODZIALE NA PRZESTĘPSTWA WSZCZĘTE I STWIERDZONE**

Kategoria przestępstw	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	wszczęte	stwierdzone	wszczęte	stwierdzone	wszczęte	stwierdzone
Przestępstwa kryminalne	49	19	50	45	50	34
Zabójstwa	0	0	0	0	0	0
Bójki i pobicia	0	0	5	3	1	0
Zgwałcenia	0	0	0	0	0	0
Kradzieże	1	0	4	3	3	4
Kradzieże z włamaniem	2	1	9	11	3	3
Znęcanie się	7	6	8	9	8	6
Przestępstwa narkotykowe	0	0	0	1	3	2
Przestępstwa drogowe	13	12	9	8	22	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP

16. POMOC SPOŁECZNA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, działa na podstawie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Osoby/rodziny ubiegające się o pomoc społeczną, w tym wsparcie finansowe (udzielenie zasiłku w postaci pomocy finansowej), powinny spełniać warunki określone przez w/w ustawę. Ustawodawca określił w formie katalogu problemy społeczne, które uprawniają do korzystania ze świadczeń socjalnych. Zgodnie z art. 7 ustawy, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) (uchylony)
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej

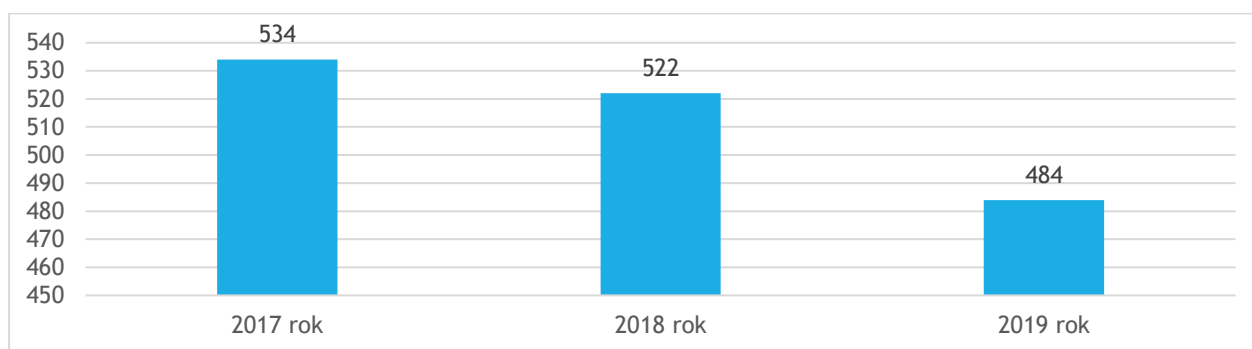
Wyznaczenie powyższego katalogu wiąże się z koniecznością badania i monitorowania, w większości przypadków wykorzystując instrumenty badań społecznych. Badania podstawowe wykonane na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, pozwalają poznać główne dysfunkcje rodzin oraz osób otrzymujących pomoc socjalną w obszarze świadczonej pomocy społecznej przez tutejszy GOPS.

16. 1. GOSPODARSTWA DOMOWE OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ

Badania zasobów Ośrodka Pomocy Społecznej umożliwiły uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące liczby gospodarstw domowych objętych wsparciem pomocy społecznej, strukturę gospodarstw domowych, liczbę dzieci w gospodarstwach domowych, która korzysta z pomocy społecznej.

Analiza danych wykazała, że na terenie Gminy Dobra łączna liczba rodzin wymagających wsparcia ze strony pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku 484. Liczba rodzin, które zwracają się o wsparcie z GOPS maleje. Poniższy wykres przedstawia liczebność gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

WYKRES 2. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Dane wskazują, że dominującymi grupami rodzin korzystających z pomocy społecznej są gospodarstwa jednoosobowe oraz rodziny czteroosobowe. Te dwie grupy stanowiły po około 20% rodzin.

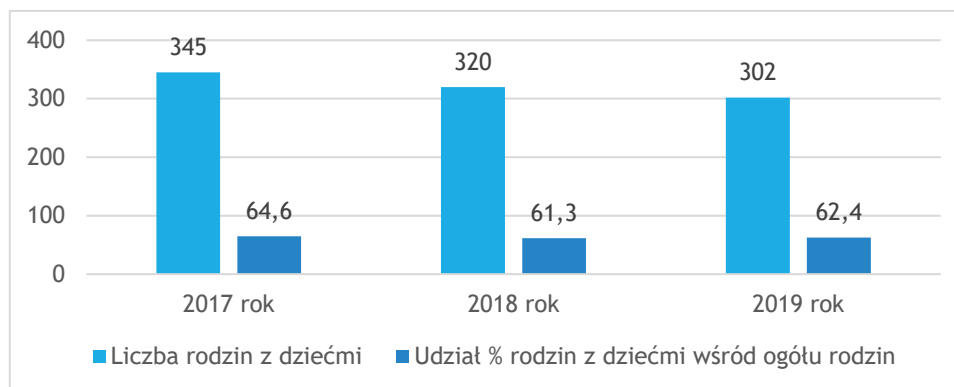
TABELA 24. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA GOPS DOBRA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ OSÓB W RODZINIE W LATACH 2017-2019

RAZEM LICZBA RODZIN	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK	
	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%
1 OSOBA W RODZINIE	107	20,0	126	24,1	115	23,8
2 OSOBY W RODZINIE	68	12,7	65	12,5	55	11,4
3 OSOBY W RODZINIE	54	10,1	63	12,1	59	12,2
4 OSOBY W RODZINIE	139	26,0	119	22,8	114	23,6
5 OSÓB W RODZINIE	95	17,8	95	18,2	92	19,0
6 OSÓB I WIĘCEJ W RODZINIE	71	13,3	54	10,3	49	10,1
RAZEM	534	100,0	522	100,0	484	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Kolejną istotną kwestią charakteryzującą rodziny korzystające z pomocy społecznej, była liczba rodzin z dziećmi oraz liczba dzieci w tych rodzinach. Dominowały rodziny z 2 dziećmi, a w dalszej kolejności rodziny z 3 dziećmi. Zaobserwowano, że zmniejszyła się liczba rodzin z dziećmi, które zwróciły się o pomoc do GOPS. Odsetek rodzin z dziećmi w 2019 roku wśród ogółu rodzin wynosił 62,4%.

WYKRES 3. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

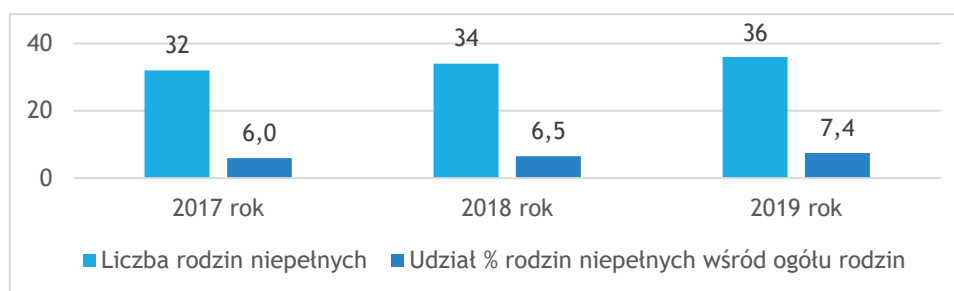
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

TABELA 25. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

LICZBA DZIECI	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK	
	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%
1 DZIECKO	85	24,6	80	25,0	65	21,5
2 DZIECI	151	43,8	136	42,5	132	43,7
3 DZIECI	76	22,0	72	22,5	78	25,8
4 DZIECI	17	4,9	18	5,6	15	5,0
5 DZIECI	15	4,3	13	4,1	12	4,0
6 DZIECI	1	0,3	1	0,3	0	0,0
7 DZIECI	0	0,0	0	0,0	0	0,0
RAZEM	345	100,0	320	100,0	302	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Wsparciem pomocy społecznej na terenie gminy były objęte rodziny niepełne. Odsetek tych rodzin w badanych latach 2017-2019 był na poziomie 6-7% w stosunku do ogółu rodzin korzystających z GOPS. Są to głównie rodziny posiadające 1 dziecko i 2 dzieci. W ostatnim roku badania odsetek rodzin z 2 dzieci wyniósł 50%.

WYKRES 4. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

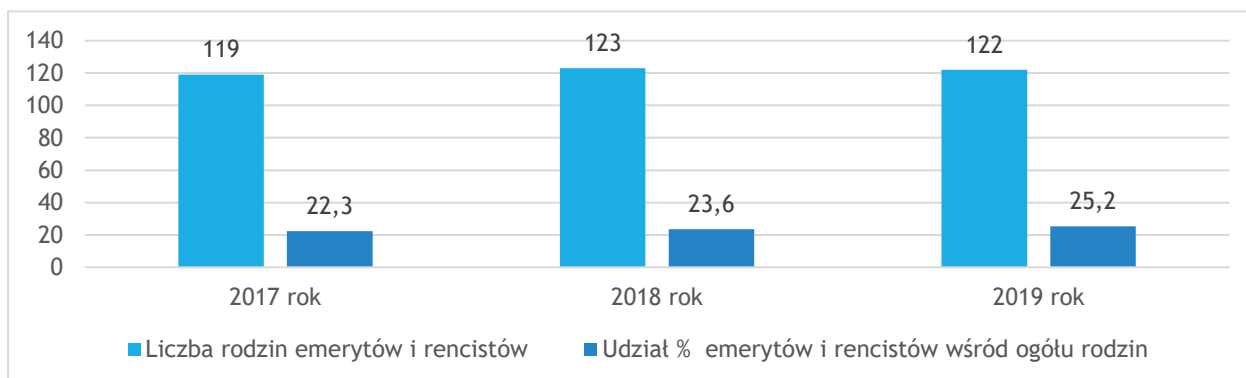
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

TABELA 26. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS DOBRA W LATACH 2017-2019

LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK	
	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%
1 DZIECKO	16	50,0	15	44,1	15	41,7
2 DZIECI	12	37,5	13	38,2	18	50,0
3 DZIECI	3	9,4	5	14,7	3	8,3
4 DZIECI I WIĘCEJ	1	3,1	1	2,9	0	0,0
RAZEM	32	100,0	34	100,0	36	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej wyniosła 122. Liczbowo w badanych latach nie uległa większej zmianie. W 2019 roku rodziny emerytów i rencistów stanowiły 25,2% ogółu rodzin objętych wsparciem GOPS. W badanych latach odsetek omawianych rodzin zwiększył się. Taki stan rzeczy wskazuje na to, że pomimo zmniejszenia się ogólnej liczby rodzin, nie zmniejsza się liczba rodzin, w których funkcjonują emeryci i renciści, czyli osoby starsze.

WYKRES 5. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

TABELA 27. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

LICZBA OSÓB W RODZINIE	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK	
	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%	L. RODZIN	%
1 OSOBA	53	44,5	62	50,4	66	54
2 OSOBY	36	30,3	30	24,4	29	24
3 OSOBY	6	5,0	12	9,8	14	11
4 OSOBY I WIĘCEJ	24	20,2	19	15,4	13	11
RAZEM	119	100,0	123	100,0	122	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

16.2. CHARAKTERYSTYKA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Jednym z elementów przeprowadzonej diagnozy była próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców Gminy Dobra. Dominującą przyczyną przyznawania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba (niemal 60% ogółu korzystających rodzin). W dalszej kolejności, rodziny borykały się z ubóstwem (ponad 35%), niepełnosprawnością (blisko 35%) i bezrobociem (ponad 15%). Powodem udzielanej pomocy była także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, która dotknęła nieco ponad 7% rodzin. Rodziny potrzebowały pomocy i wsparcia również ze względu na występujący alkoholizm któregoś z członków rodziny, bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, przemoc w rodzinie czy zdarzenie losowe.

TABELA 28. POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK	
	I. RODZIN	%	I. RODZIN	%	I. RODZIN	%
UBÓSTWO	276	51,7	231	44,3	181	37,4
SIEROCTWO	2	0,4	0	0,0	0	0,0
BEZDOMNOŚĆ	4	0,7	4	0,8	4	0,8
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	1	0,2	1	0,2	0	0,0
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	0	0,0	0	0,0	0	0,0
BEZROBOCIE	122	22,8	96	18,4	80	16,5
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	168	31,5	172	33,0	165	34,1
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	286	53,6	276	52,9	285	58,9
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓLEM	39	7,3	36	6,9	35	7,2
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	31	5,8	27	5,2	26	5,4

W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	4	0,7	4	0,8	5	1,0
PRZEMOC W RODZINIE	12	2,2	10	1,9	7	1,4
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0,0	0	0,0	0	0,0
ALKOHOLIZM	15	2,8	20	3,8	14	2,9
NARKOMANIA	0	0,0	0	0,0	0	0,0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2	0,4	4	0,8	4	0,8
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	0	0,0	0	0,0	0	0,0
ZDARZENIE LOSOWE	5	0,9	8	1,5	5	1,0
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0,0	0	0,0	0	0,0
KŁĘSKA ŻYWIŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0,0	4	0,8	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

16. 3. ŚWIADCZENIA PRYZNANE W RAMACH PROGRAMU „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” ORAZ „POSILEK W SZKOLE LUB W DOMU”

Wieloletni program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Dane statystyczne wskazały, że liczba osób objęta Programem dożywiania w 2017 roku wyniosła 584 osób, w tym 160 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, 405 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz 42 osoby otrzymujące pomoc na podstawie art.7 ustawy o pomocy społecznej. Podobną statystykę odnotowano w 2018 roku. Zwiększyła się jedynie liczba osób otrzymujących to świadczenie na podstawie art. 7 Ustawy o pom. społ.

W 2019 roku ustanowiono Program „Posiłek w szkole i w domu”. Program zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci

zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Programem objęto 582 osoby, w tym 121 dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, 371 uczniów szkół i 90 pozostałych osób.

TABELA 29. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” ORAZ „POSIŁEK W SZKOLE LUB W DOMU” W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

		RZECZYWISTA LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM OGÓŁEM	W TYM LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POSIŁKU
2017 ROK	OGÓŁEM	584	533
	DZIECI DO CZASU ROZPOCZĘCIA NAUKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ	160	160
	UCZNIOWIE DO CZASU UKOŃCZENIA SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ	405	405
	POZOSTAŁE OSOBY OTRZYMUJĄCE POMOC NA PODSTAWIE ART. 7 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	42	2
2018 ROK	OGÓŁEM	582	480
	DZIECI DO CZASU ROZPOCZĘCIA NAUKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ	121	115
	UCZNIOWIE DO CZASU UKOŃCZENIA SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ	371	364
	POZOSTAŁE OSOBY OTRZYMUJĄCE POMOC NA PODSTAWIE ART. 7 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	90	1
2019 ROK	OGÓŁEM	582	480
	DZIECI DO CZASU ROZPOCZĘCIA NAUKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ	121	115
	UCZNIOWIE DO CZASU UKOŃCZENIA SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ	371	364
	POZOSTAŁE OSOBY OTRZYMUJĄCE POMOC NA PODSTAWIE ART. 7 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	90	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

16.4. PRACA SOCJALNA

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, a także rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

TABELA 30. LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2017-2019

	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Praca socjalna	534	522	484

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

16.5. USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.¹³

Na terenie Gminy Dobra usługami opiekuńczymi objęto 21 osób (w latach 2017-2019). Zważywszy na to, że zwiększa się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz wzrasta liczba osób starszych, prognozuje się również wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w najbliższych latach.

16.6. ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+” I ŚWIADCZENIA RODZINNE

Zgodnie z Ustawą z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka. Przysługuje do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

W 2019 roku wypłacono 1166 świadczeń z programu Rodzina 500+.

¹³ opracowano na podstawie: <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoeczna/formy-udzielanej-pomocy/uslugi-opiekuncze--i--specjalistyczne-uslugi-opiekuncze/>

TABELA 31. LICZBA WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ Z PROGRAMU RODZINA 500+ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019

	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Program Rodzina 500+	935	937	1166

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Z kolei świadczenia rodzinne to zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Z tytułu świadczeń rodzinnych objętych było w latach 2017-2019 – blisko 700 rodzin (w każdym roku).

16. 7. KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to ogólnopolski system zniżek dla rodzin, które posiadają troje i więcej dzieci. Jest to projekt przygotowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w ramach którego członkowie rodzin wielodzietnych otrzymują możliwość skorzystania z niższych cen na produkty i usługi dostępnych zarówno w placówkach publicznych, jak i u partnerów prywatnych. Od stycznia 2018 roku Karta Dużej Rodziny dostępna jest w dwóch formach, tj. plastikowej oraz elektronicznej.

Dane statystyczne w latach 2017-2019 wskazują na zwiększanie się liczby chętnych rodzin korzystających z tego świadczenia. W 2017 roku skorzystały 22 rodziny, a w 2019 roku 176 rodzin.

16. 8. INSTYTUCJE WSPARCIA SPOŁECZNEGO

DZIENNY DOM „SENIOR+” W DOBREJ. Od grudnia 2015 funkcjonuje jednostka organizacyjna Gminy Dobra- Dzienny Dom „Senior – WIGOR”. Jej celem jest aktywizacja i realizacja potrzeb osób nieaktywnych zawodowo posiadających wiek powyżej 60 lat poprzez ofertę: 8 godzinny pobyt, usługi w zakresie aktywności ruchowej, fizjoterapii, realizacje potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich, możliwość korzystania z telewizji, prasy, biblioteki oraz komputera i Internetu, pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych, gorący posiłek. Siedzibą Domu Dziennego Senior WIGOR jest poddasze SP ZPOZ w Dobrej- Dobra 545 wyremontowane przy współfinansowaniu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach

Programu Wieloletniego „Senior – WIGOR” na lata 2015-2020. Inicjatorem projektu był SP ZPOZ w Dobrej – realizatorem Gmina Dobra.

PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Z TERENU GMINY WIEJSKIEJ DOBRA „RODZINA”. Jest to placówka, która powstała w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt jest realizowany przez Paulinę Knapik w partnerstwie z Fundacją Collegium Progressus na podstawie umowy o dofinansowanie nr RPMP.09.02.01-12-0150/18-00 z dnia 06.05.2019r., w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 9 Region spójny społecznie, Działanie 9.2 Usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 9.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne w regionie. Grupę docelową stanowi 90 osób (mężczyźni i kobiety), tj.: 45 dzieci i młodzież do 18 r.ż. oraz ich rodziny - 45 osób, mieszkańcy Gminy Dobra w powiecie limanowskim, osoby/rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym. Celem projektu jest umożliwienie wszechstronnego rozwoju i wyrównanie szans społeczno – edukacyjnych dzieci i młodzieży z terenów wiejskich Gminy Dobra w powiecie limanowskim poprzez utworzenie i prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego. W ramach projektu Placówka Wsparcia Dziennego „RODZINA”, wyposażona została w niezbędny sprzęt potrzebny do prowadzenia zajęć, a także utworzono na terenie placówki plac rekreacyjno-sportowy. Placówka oferuje zajęcia opiekuńcze i rozwijające zainteresowania, animacyjne, rozwijające kompetencje kluczowe uczenia się, kompetencje społeczne, świadomość i ekspresję kulturalną. W Placówce zorganizowany jest czas wolny poprzez zabawy, zajęcia sportowe, zajęcia ogrodnicze. Dla wszystkich dzieci w oparciu o diagnozę psychologa, pedagoga, fizjoterapeuty oraz logopedy zostały utworzone Indywidualne Plany Wsparcia, na podstawie których dobierane są odpowiednie indywidualne formy wsparcia.

KLUB „SENIOR+” W PORĄBCE - funkcjonuje od 1 stycznia 2020. Klub Senior + powstał w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Został utworzony w celu integracji i aktywizacji społecznej oraz zaspakajania potrzeb kulturalnych osób starszych w Gminie Dobra. Klub dysponuje 15 miejscami. Dla osób niepełnosprawnych oraz mających problem w poruszaniu udostępniona jest platforma podjazdowa. Uczestnikami Klubu Senior+ są osoby nieaktywne zawodowo, które ukończyły 60 lat i są mieszkańcami Gminy Dobra. Uczestnictwo w zajęciach Klubu jest dobrowolne i bezpłatne. Celem Klubu jest rozpoznawanie potrzeb Seniorów, a także rozwijanie zainteresowań poprzez organizację atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego w bezpiecznej oraz przyjaznej przestrzeni. Ponadto Seniorzy mają możliwość uczestniczyć w spotkaniach tematycznych, edukacyjnych, kulturalnych, ruchowych.

CZEŚĆ III

PROGNOZA ZMIAN

17. PROGNOZA ZMIAN

W wyniku realizacji zadań wynikających z celów i przedsięwzięć określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych prognozuje się osiągnięcie następujących zmian w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Dobra do roku 2028:

- w związku z dalszym wzrostem liczby osób starszych i niepełnosprawnych będą podejmowane działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w podeszłym wieku,
- podejmowane będą działania na rzecz rodzin z dziećmi,
- monitorowana będzie sytuacja demograficzna gminy,
- podejmowana będzie współpraca pomiędzy samorządami lokalnymi, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi,
- w zakresie pomocy osobom bezrobotnym podejmowane będą działania w celu ich aktywizacji, m.in. poprzez realizację projektów i programów rynku pracy skierowane do konkretnych grup,
- podejmowane będą działania dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności dla osób starszych, samotnych, długotrwale lub przewlekle chorych i niepełnosprawnych,
- podejmowane będą działania dla rodzin z problemami bezradności opiekuńczo-wychowawczej – w tym realizacja zadania asystenta rodziny,
- podejmowane będą działania w celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy,
- podejmowane będą działania skierowane dla osób doznających przemocy, w tym szczególnie dla kobiet i dzieci;
- prowadzona będzie w placówkach oświatowych i na terenie gminy profilaktyka antyalkoholowa i antynarkotykowa, podejmowana będzie współpraca instytucjonalna w ramach działań profilaktycznych tj. placówki oświatowe, kulturalne, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

18. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych dotyczących prowadzonych działań, wdrażanych projektów bądź całej strategii, tak w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i wytyczonymi celami.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji, który to polega na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych celów, kryteriów i wartości. Ewaluację strategii należy rozumieć jako systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu ocenienia strategii, poprawy jej skuteczności oraz/lub wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania¹⁴.

Cele prowadzenia ewaluacji można ująć w czterech zasadniczych punktach:

- 1) kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań,
- 2) zwiększanie skuteczności i efektywności projektów i programów podejmowanych przez sektor publiczny;
- 3) kształtowanie kierunków i priorytetów działalności sektora publicznego,
- 4) poznawanie mechanizmów programów i projektów¹⁵.

Realizacja działań przewidzianych w celach operacyjnych niniejszej strategii odbywać się będzie w ramach kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych gminy. Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników realizacji działań, o których mowa w niniejszym dokumencie, będzie coroczne sprawozdanie z realizacji strategii.

W ramach struktury Ośrodka Pomocy Społecznej zostanie powołany Zespół ds. Strategii. Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku w celu oceny poziomu wdrożenia poszczególnych celów i kierunków działań zawartych w niniejszym dokumencie.

---

¹⁴ T. Kierzkowski, Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2002, s. 19–20.

¹⁵ Tamże, str. 11

CZEŚĆ IV
CZEŚĆ STRATEGICZNA

19. CEL GENERALNY I CELE STRATEGICZNE

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz konsultacji z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dobrej przyjęto cele strategiczne:

- Cel strategiczny 1: tworzenie sprzyjających warunków rozwoju dla rodzin z dziećmi,
- Cel strategiczny 2: doskonalenie systemu wsparcia dla osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych,
- Cel strategiczny 3: zintegrowany system pomocy społecznej,
- Cel strategiczny 4: doskonalenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

W ramach celów strategicznych przyjęto następujące kierunki działań:

Cel strategiczny 1: tworzenie sprzyjających warunków rozwoju dla rodzin z dziećmi

- Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin

Cel strategiczny 2: doskonalenie systemu wsparcia dla osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych:

- Stały monitoring sytuacji demograficznej gminy
- Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Cel strategiczny 3: zintegrowany system pomocy społecznej

- Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych
- Współpraca z instytucjami i/lub podmiotami działającymi w obszarze integracji społecznej i zawodowej
- System wsparcia na rzecz osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu
- Prowadzenie działań z zakresu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz uzależnionych od alkoholu i narkotyków
- Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej.

Cel strategiczny 4: doskonalenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

- System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych

20. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ, PRZEDSIĘWZIĘCIA, WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH, PODMIOTY ODPOWIEDZIAŁEN ZA REALIZACJĘ, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, NAKŁADY FINANSOWE I HARMONOGRAM REALIZACJI

KIERUNKI DZIAŁAŃ	PRZEDSIĘWZIĘCIA	WSKAŹNIK REALIZACJI	ŹRÓDŁO WERYFIKACJI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI
BUDOWANIE SYSTEMU WSPARCIA MATERIALNEGO DLA RODZIN	REALIZACJA PROGRAMÓW WSPARCIA MATERIALNEGO RODZIN NP. OGÓLNOPOLSKA KARTA DUŻEJ RODZINY, RODZINA 500+, PROGRAM „ZA ŻYCIEM”	LICZBA ŚWIADCZEŃ Z PROGRAMU „RODZINA 500+”	SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z WYKONYWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZEGO	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA W ZALEŻNOŚCI OD POTRZEB
		LICZBA WYDANYCH KART DUŻEJ RODZINY	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ART.19 PKT 1-5 USTAWY Z DNIA 5 GRUDNIA 2014 ROKU O KARCIE DUŻEJ RODZINY	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA W ZALEŻNOŚCI OD POTRZEB
		LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PROGRAMEM "ZA ŻYCIEM"	KWARTALNE SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z WYKONYWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA W ZALEŻNOŚCI OD POTRZEB
	UTWORZENIE MIESZKANIA CHRONIONEGO	LICZBA MIESZKAŃ CHRONIONYCH	SPRAWOZDANIE	URZĄD GMINY,	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	1 MIESZKANIE DO KOŃCA 2028

CEL II: DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH, DŁUGOTRWALE CHORYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH						
KIERUNKI DZIAŁAŃ	PRZEDSIĘWZIĘCIA	WSKAŹNIK REALIZACJI	ŹRÓDŁO WERYFIKACJI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI
STAŁY MONITORING SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ GMINY	DIAGNOZOWANIE LICZBY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORYCH	LICZBA PRZEPROWADZONYCH DIAGNOZ	RAPORT Z MONITORINGU	URZĄD GMINY, JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY, GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	RAZ W ROKU
ROZWIJANIE FORM WSPARCIA I POMOCY NA RZECZ OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	ZAPEWNIENIE WSPARCIA MATERIALNEGO DLA OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORYCH	LICZBA RODZIN, W KTÓRYCH FUNKCJONUJĄ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE I DŁUGOTRWALE CHORE, WSPIERANE PRZEZ SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ	MRPIPS SPRAWOZDANIE PÓŁROCZNE I ROCZNE Z UDZIEŁONYCH ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ - PIENIĘŻNEJ W NATURZE I USŁUGACH	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA
	ZAPEWNIENIE MIEJSC W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA OSÓB SKIEROWANYCH DO DPS	MRPIPS SPRAWOZDANIE PÓŁROCZNE I ROCZNE Z UDZIEŁONYCH ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ - PIENIĘŻNEJ W NATURZE I USŁUGACH	GOPS, JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA W ZALEŻNOŚCI OD POTRZEB
	ZAPEWNIENIE AKTYWNEGO UDZIAŁU OSOBOM STARSZYM W ŻYCIU KULTURALNYM	LICZBA ORGANIZACJI, KTÓRE ZAPEWNIAJĄ OSOBOM STARSZYM UDZIAŁ W ŻYCIU KULTURALNYM	LICZBA JEDNOSTEK WSPÓŁPRACUJĄCYCH	BIBLIOTEKA PUBLICZNA GMINY DOBRA	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA W ZALEŻNOŚCI OD POTRZEB

CEL III ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ						
KIERUNKI DZIAŁAŃ	PRZEDSIĘWZIĘCIA	WSKAŹNIK REALIZACJI	ŹRÓDŁO WERYFIKACJI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI
DIAGNOZOWANIE I MONITOROWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	MONITOROWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	LICZBA RAPORTÓW Z MONITORINGU	RAPORT Z MONITORINGU	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	RAZ W ROKU
WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I/LUB PODMIOTAMI DZIAŁAJĄCYMI W OBSZARZE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ	WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ WSPIERANIA OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	LICZBA PODMIOTÓW, Z KTÓRYMI ZAWARTO POROZUMIENIE I/LUB PODPISANO LIST INTENCYJNY O WSPÓŁPRACY	POROZUMIENIE/LIST INTENCYJNY	URZĄD GMINY, JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA
SYSTEM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH I PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	REALIZACJA PRACY SOCJALNEJ PRZEZ PRACOWNIKÓW GOPS NA RZECZ OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ	MRPIPS SPRAWOZDANIE PÓŁROCZNE I ROCZNE Z UDZIEŁONYCH ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ - PIENIĘŻNEJ W NATURZE I USŁUGACH	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA
	MINIMALIZOWANIE SKUTKÓW UBÓSTWA POPRZEZ SYSTEMATYCZNĄ POMOC RZECZOWĄ I FINANSOWĄ REALIZOWANĄ PRZEZ GOPS	LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA	MRPIPS SPRAWOZDANIE PÓŁROCZNE I ROCZNE Z UDZIEŁONYCH ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ - PIENIĘŻNEJ W NATURZE I USŁUGACH	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA

PROWADZENIE DZIAŁAŃ Z ZAKRESU WSPARCIA DLA OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOŁU I NARKOTYKÓW	OPRACOWANIE I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	LICZBA PROGRAMÓW	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	REALIZACJA - PRACA CIĄGŁA, PROGRAM OPRAWYWANY RAZ NA 5 LAT
	OPRACOWYWANIE I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	LICZBA PROGRAMÓW	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU	GOPS, ZI	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	REALIZACJA - PRACA CIĄGŁA, PROGRAM OPRAWYWANY RAZ NA ROK
	OPRACOWYWANIE I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	LICZBA PROGRAMÓW	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU	GOPS, ZI	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	REALIZACJA - PRACA CIĄGŁA, PROGRAM OPRAWYWANY RAZ NA ROK
	ZAPEWNIENIE SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA OSOBOM Z PROBLEMEM UZALEŻNIEŃ ORAZ OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY W RODZINIE	LICZBA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE OBJĘTYCH PORADNICTWEM	SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI GOPS, SPRAWOZDANIE Z DZIAŁAŃ GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA
ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY RODZINIE DYSFUNKCYJNEJ	OPRACOWANIE I REALIZACJA 3 - LETNIEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY	LICZBA PROGRAMÓW	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PROGRAM OPRAWYWANY RAZ NA 3 LATA

	REALIZACJA PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ PROGRAMU W ZAKRESIE DOŻYWIANIA	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM DOŻYWIANIA	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"	URZĄD GMINY, GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA
	ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO SPECJALISTÓW Z ZAKRESU PRACY Z RODZINĄ NIEWYDOLNĄ OPIEKUN-CZO - WYCHOWAWCZO (ASYSTENT RODZINY)	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY	SPRAWOZDANIE OPS Z REALIZACJI ZADAŃ USTAWY Z DNIA 9 CZERWCA 2011 O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	URZĄD GMINY, GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA
CEL IV: DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY						
KIERUNKI DZIAŁAŃ	PRZEDSIĘWZIĘCIA	WSKAŹNIK REALIZACJI	ŹRÓDŁO WERYFIKACJI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI
SYSTEM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB BEZROBOTNYCH	PRACA SOCJALNA Z OSOBAMI/RODZINAMI W KTÓRYCH WYSTĘPUJE PROBLEM BEZROBOCIA I KTÓRE ZOSTAŁY OBJĘTE WSPARCIEM GOPS	LICZBA RODZIN OBJĘTA POMOCĄ GOPS Z POWODU BEZROBOCIA	MRPIPS SPRAWOZDANIE PÓŁROCZNE I ROCZNE Z UDZIEŁONYCH ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ - PIENIĘŻNEJ W NATURZE I USŁUGACH	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA
	WSPÓLPRACA Z POWIATOWYM URZĘDEM PRACY NA RZECZ OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ POSZUKUJĄCYCH PRACY	LICZBA JEDNOSTEK WSPÓLPRACUJĄCYCH Z GOPS W RAMACH DZIAŁAŃ NA RZECZ BEZROBOTNYCH	LICZBA JEDNOSTEK WSPÓLPRACUJĄCYCH	GOPS	BUDŻET PAŃSTWA, BUDŻET GMINY, ŚRODKI CELOWE FUNDUSZY KRAJOWYCH, FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE ŹRÓDŁA	PRACA CIĄGŁA

21. RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych określają szacunkowy limit środków, które gmina zamierza przeznaczyć na realizację zadań. Ramy finansowe zawarte w budżecie Gminy Dobra będą aktualizowane w oparciu o dostępne środki budżetu.

Ponadto przewiduje się możliwość pozyskiwanych środków zewnętrznych np. funduszy krajowych, Unii Europejskiej, przy czym możliwość zewnętrznego wsparcia zależeć będzie od wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce, zasad podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa, zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Gminy Dobra w sferze społecznej.

CELE STRATEGICZNE	CEL STRATEGICZNY 1 - TWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW ROZWOJU DLA RODZIN Z DZIEĆMI	CEL STRATEGICZNY 2 DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH, DŁUGOTRWALE CHOROZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	CEL STRATEGICZNY 3 - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ	CEL STRATEGICZNY: 4 - DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY
	Kwota			
2021 rok	11 420 000	400 000	1 200 000	50 000
2022 rok	11 440 000	400 000	1 201 000	15 000
2023 rok	11 455 000	400 000	1 202 000	15 000
2024 rok	11 470 000	500 000	1 203 000	15 000
2025 rok	11 485 000	500 000	1 204 000	15 000
2026 rok	12 000 000	500 000	1 205 000	15 000
2027 rok	12 015 000	600 000	1 206 000	15 000
2028 rok	12 030 000	600 000	1 207 000	15 000

22. SPIS TABEL, WYKRESÓW

TABELA 1. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA (HA) GMINY DOBRA -----	14
TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	15
TABELA 3. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA W LATACH 2017-2019 -----	16
TABELA 4. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2017-2019 -----	16
TABELA 5. URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	18
TABELA 6. MIGRACJE WEWNĘTRZE, ZEWNĘTRZE I ZAGRANICZNE W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	19
TABELA 7. PLACÓWKI OŚWIATOWE NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2017/2018-2019/2020 -----	21
TABELA 10. MIESZKANIOWY ZASÓB GMINY DOBRA -----	22
TABELA 11. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, W LATACH 2017-2019-----	25
TABELA 12. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG WIEKU W LATACH 2017-2019 -----	25
TABELA 13. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2017-2019-----	26
TABELA 13. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, KTÓRZY PODJĘLI PRCĘ, STAŻ LUB DZIAŁALNOŚĆ GSPODARCZĄ W LATACH 2017-2019-----	26
TABELA 16. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA, ZE WZGLĘDU NA STOPIEŃ I SYMBOL NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2017-2019 -----	29
TABELA 17. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA ZAMIESZKAŁYCH W GMINIE DOBRA ZE WZGLĘDU NA WIEK I SYMBOL NIEPEŁNOSPRAWNOCI W LATACH 2017-2019 -----	30
TABELA 17. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ DLA OSÓB PONIŻEJ 16 ROKU ŻYCIA, ZAMIESZKAŁYCH W GMINIE DOBRA ZE WZGLĘDU NA WIEK I SYMBOL NIEPEŁNOSPRAWNOCI W LATACH 2017-2019 -----	31
TABELA 18. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POWŻEJ 16 ROKU ŻYCIA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ SYMBOLI PRZYCZYŃ NIEPENOSPRAWNOŚCI W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019	31
TABELA 18. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH PONIŻEJ 16 ROKU ŻYCIA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ SYMBOLI PRZYCZYŃ NIEPENOSPRAWNOŚCI W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019	32
TABELA 19. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH DO SPRAW PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2017 – 2019 -----	33
TABELA 20. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ W FORMIE PORADNICTWA W LATACH 2017 -2019-	34
TABELA 21. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROCEDURĄ „NIEBIESKIE KARTY” W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	35
TABELA 25. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	39
TABELA 26. LICZBA RODZIN, KTÓRYM GOPS UDZIELIŁ WSPARCIA Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO W LATACH 2017-2019 -----	39
TABELA 27. WYBRANE RODZAJE PRZESTĘPSTW NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2017 -2019 W PODZIALE NA PRZESTĘPSTWA WSZCZĘTE I STWIERDZONE -----	40
TABELA 29. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA GOPS DOBRA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ OSÓB W RODZINIE W LATACH 2017-2019 -----	42
TABELA 30. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019-----	43

TABELA 31. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	44
TABELA 32. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019-----	45
TABELA 33. POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	45
TABELA 34. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” ORAZ „POSILEK W SZKOLE LUB W DOMU” W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	47
TABELA 35. LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2017-2019-----	48
TABELA 36. LICZBA WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ Z PROGRAMU RODZINA 500+ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	49
WYKRES 1. MODELE STRUKTURY LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU (PIRAMIDY WIEKU I PŁCI)---	17
WYKRES 2. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019-----	42
WYKRES 3. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	43
WYKRES 4. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	44
WYKRES 5. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRA W LATACH 2017-2019 -----	44

